

Hoofdstuk 1 1936 – 1940

De start, het werk en de verhuizingen .

De broertjes Jan, Cees en Anton de Bie kwamen uit een gezin met in totaal 9 kinderen. Hun jeugd brachten ze door in Utrecht op de Gruttersdijk, hoek Adelaarsstraat aan de voet van de Molen ‘Rijn en Zon’. In de twintiger jaren verhuisde de hele familie naar een nieuwbouwwijk in Zuilen.

Utrecht was in de twintiger jaren een industriestad. Grote metaalindustrieën aan de rand van de stad zoals Werkspoor en Demka hadden veel werk en zo ook de toeleveranciers. Mede daardoor bloeide het grafische leven in Utrecht. Er was een grote Grafische Vakschool en er waren talloze drukkerijen en boekbinderijen. Maar de crisis hakte er aardig in begin dertiger jaren..... toch zagen de drie broertjes de Bie mogelijkheden....

1936

Heel erg positief ziet grafisch Utrecht er niet uit in april 1936. Na het lezen van dit artikeltje in het Utrechts Nieuwsblad zou je de moed toch aardig in de schoenen zakken. Toch hebben de broertjes grote plannen. Een boekbinderij met een cartonnageafdeling moet het worden. Boekomslagen kunnen ze dan zelf maken en eventueel wat luxe verpakkingen, daar was ook genoeg vraag naar in die tijden. Om het plaatje compleet te maken ook maar het drukwerk zelf doen dan.

Dussss.....Op 5 mei 1936 schrijven de broers Jan en Cees de Bie hun nieuwe bedrijf "Cartonnage-inrichting, Boekbinderij en Drukkerij Gebr. de Bie" in bij het Handelsregister te Utrecht.

Boekbinderij en Cartonnage-inrichting Gebr. de Bie (geen bep. bep.), Zuilen, A'damschestr. weg 857, boekbinderij en cartonnage-werk. Venn.: J. en C. de Bie.

Afb. 2

Grafische Nijverheid.

Nog steeds is de toestand in het typografisch bedrijf slecht, wordt zelfs voortdurend ongunstiger. De werkloosheidscijfers waren dan ook in 1935 wederom gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. En deze cijfers zouden nog ongunstiger zijn, ware het niet, dat ter voorkoming van totale werkloosheid op vele drukkerijen korter gewerkt wordt. Het gebruik van drukwerk is weder minder geworden. Het aanbod overtreft nog steeds verre de vraag. Daarbij komt nog, dat het capaciteitsvermogen veel te groot is, in elk geval in ongunstige verhouding staat tot de kwantiteit werk. Het voeren van een loonende prijspolitiek wordt steeds moeilijker.

Deze slechte bedrijfstoestand komt begrijpelijkerwijze eveneens in het district Utrecht voor veel grafische ondernemingen tot uiting. Op de duur zullen faillissementen niet kunnen uitblijven. Ook in 1935 werd het aantal orders minder, de oplagen kleiner, de concurrentie steeds scherper.

Een ongunstige factor voor het grafische bedrijf vormt het toenemend gebruik van cyclostyles en andere dergelijke vermenigvuldigingsmachines.

In het jaar 1935 waren sommige cartonnage-industrieën ruim van orders voorzien, doch tegen scherp concurrerende prijzen, zoodat de winst over het afgelopen jaar weer zeer gering is.

Wat het jaar 1936 betreft, verwacht men hetzelfde resultaat als voor het afgelopen jaar.

Afb. 3

1936

Afb. 4

Het vestigingsadres is aan de Amsterdamsestraatweg nr.857, een bedrijfspand met bovenwoningen dat in 1926 gebouwd was, net buiten de bebouwde kom van hun woonplaats Zuilen .

Jan is boekbinder van beroep en komt zeer waarschijnlijk van Boekbinderij Albracht waar zijn jongste broertje Anton ook werkte. Cees wilde ooit banketbakker bij “de Korenschoof” worden maar werd uiteindelijk handelsreiziger. Hij was in 1932 gehuwd en ze hadden net in maart hun dochter Hennie gekregen. Jan neemt het praktische bedrijfsdeel voor z’n rekening en Cees gaat zich meer richten op het commerciële werk.

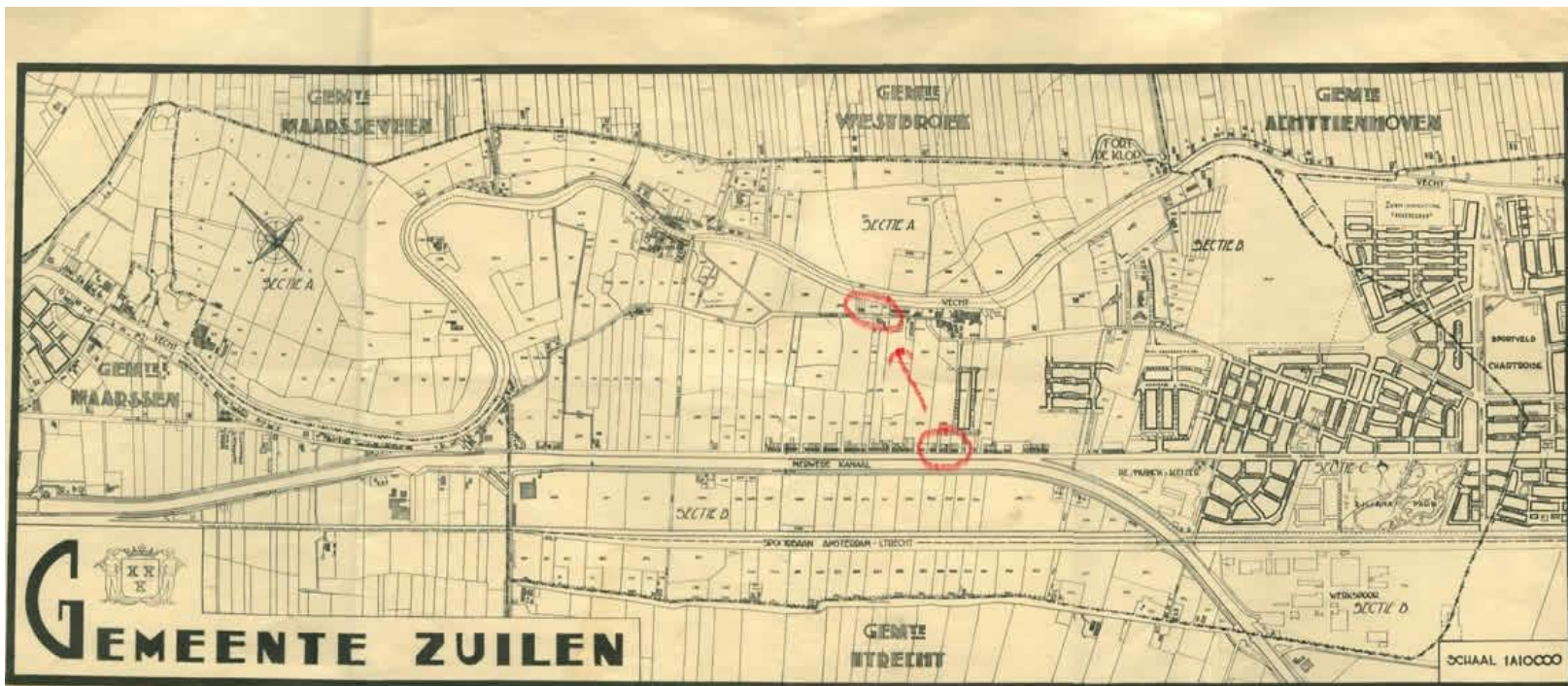
In november duikt voor het eerst een personeelsadvertentie op in het Utrechts Nieuwsblad.

Afb. 5

1937

Arme jongen in die advertentie.... leuk allemaal, al die meiden voor dat kartonnagewerk maar de ruimte aan de Amsterdamschestraatweg is al snel te klein. Verkassen dus. Er wordt in februari een loods gehuurd van de voormalige timmerfabriek “de Vecht” aan de Daalseweg nr. 221. Voor wie het nog wil proberen : telefoonnr. 481.

Afb. 6

Maar ook hier zullen ze maar een jaar of twee blijven. De gemeente Zuilen is een groeigemeente en dat gaat rap. Er is een nieuwbouw programma waarin voorzien is dat bijna alle ruimte tussen Utrecht en het Kasteel Zuilen volgeplempt wordt met woningen. Op bovenstaand kaartje uit 1937 zijn de eerste nieuwbouwwijkjes te zien.

1937

De zaken gaan blijkbaar goed want er verschijnen gedurende het hele jaar personeelsadvertenties in de krant voor opleidingsplaatsen in het kartonnage plakwerk.

Brouwer, Meij. K. Stationsw. 6d	402
Brouwer-Fokker, Wed. R. Melkprod.h., Parkw. 17	471
Cartonnage-fab., Boekbinderij en Drukkerij Gebr. de Bie Daalschew. 221, Zwilen	481
Cate-de Geer, Mevr. Wed. S. M. ten Binnenw. 24c	204
Coöp. Landbouwveren. Bedr.f. O. Gielen	270

Afb. 7

NETTE MEISJES
van 14 tot 16 jaar
gevraagd. Aanmel-
den Carton-
nagefabriek Gebr. de Bie,
Daalscheweg 221.

Afb. 8

JONGENS
en Meisjes van 14—
16 jaar gevraagd.
Aanmelden Carton-
nagefabriek Gebrs.
de Bie, Daalscheweg
221. 8933

Maar wat deden ze nou eigenlijk?

Grofweg genomen is kartonnagewerk het omplakken van karton of hout met een omslagpapier of stof. Voorbeelden hiervan zijn boekomslagen, cassettedozen, boordendozen of bestekdozen. In de eerste jaren werden er veel fotoalbums en luxe dozen gemaakt. De HEMA werd een vaste afnemer.

Afb.9

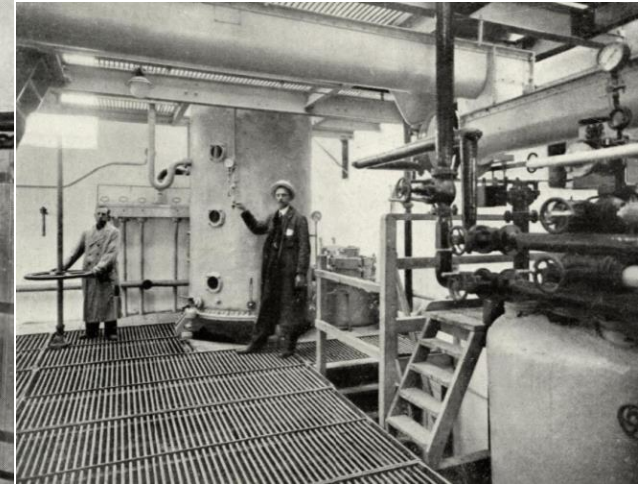

Afb. 10

1937 Het omplakken ging toen nog helemaal met de hand. Een nauwkeurig karweitje. Het moest netjes strak geplakt worden zonder blazen, scheuren of vouwen om het strokarton of hout. De lijm hiervoor was zogenaamde beenderlijm. Een weeïg ruikend goedje dat verwarmd verwerkt werd. De lijm zal waarschijnlijk afkomstig zijn geweest van het meest stinkende bedrijf in heel Utrecht en verre omstreken : De Benenkluif. En laat nou net Paps Cornelis de Bie daar chef lijmkokker zijn.

Afb. 11

Later werd het plakken ook vaak als thuiswerk uitbesteed. Opvallend is dat er vooral meisjes en/of dames gevraagd werden voor dit werk, ook in de latere jaren en nu nog. Reden? Kunnen ze goed.

Afb.12

1938

In dit jaar komt de gang er nog beter in. Naar personeel wordt nog steeds druk gezocht. In de advertenties komen nu als extra lokkertje de loonvoorwaarden te staan. Er worden nu ook leerling boekbinders en drukkers gevraagd, Jan trekt het kennelijk in z'n eentje niet meer.

MEISJES gevraagd, boven 16 jaar, vast loon f 5.- p. w., plus tarief. Te- vens gevraagd half- was Boekbinder. Car- tonnagefabriek Gebr. de Bie, Daalscheweg 221. 2279	Aankomende DRUKKER gevraagd. Moet met degelpers kunnen werken. Aanmelden Cartonnagefabriek Gebr. de Bie, Daal- scheweg 221. 8058
--	--

Afb. 13

Om het personeelstekort en ook vaktechnische probleem op te lossen volgt er in November een wat grotere gebeurtenis : de jongste broer Anton komt ook in het bedrijf werken !

1938

Anton was boekbinder/drukker en werkte tot dan bij boekbinderij Albracht aan de Bolstraat in Utrecht. Hij volgde aan de Grafische Vakschool de opleiding tot boekbinder/drukker. In de avondschool deed hij een opleiding tot persvergulder. Dat is het aanbrengen van goudenletters op bv. boekomslagen.

Afb. 14

1938

Boekbinderij Albracht was een oud bedrijf en gaf een fotoboek uit naar aanleiding van hun 150-jarig bestaan. Hierin is te zien een afbeelding van de persverguldmachine waar Anton ook mee gewerkt moet hebben.

Afb. 15

Anton was in het huwelijksbootje gestapt in 1936 met Christina. Ze kregen, ook al in 1938, een zoon, Tony.

Afb. 16

1939

In december 1938 besluit de gemeente Zuilen dat de Daalscheweg op de schop moet. En juist op de plek waar nr. 221 stond komt een modern huizenblok ...Gevolg : de gebr. De Bie gaan weer op stap met de hele toko. In februari betrekken ze een ruimte een paar panden verder op, Daalscheweg 255. Wat hier oorspronkelijk zat is niet duidelijk, wel lag er een woonark. Deze locatie is maar een tussenstationnetje. In mei verschijnt alweer de eerste advertentie met het uiteindelijk voor lange tijd vaste adres : Hoenderstraat 27 Utrecht. Daalscheweg nr. 255 is na het vertrek jarenlang het domein van autosloperij H. Best. Nu is het een mooie woning aan de Vecht.

Afb. 17

Afb. 18

1939

Afb. 19

Het pand aan de Hoenderstraat nr. 27 in Utrecht. Uiteindelijk vestigt het bedrijf zich hier voor ruim 40 jaar onder 3 namen:

- Boekbinderij, Cartonnage inrichting en Drukkerij Gebr. de Bie.**
- Boekbinderij en Cartonnagefabriek A. en J. de Bie.**
- Boekbinderij J. de Bie.**

Het gebouw stamt uit 1928 en was oorspronkelijk een sigarenfabriek en pakhuis van Francois & Zn.

Eind augustus 1939 werd de algemene mobilisatie afgekondigd. Net op het moment dat er een beetje stroomlijn in het bedrijf kwam moest Jan de Bie het soldatenleven weer in. En ver weg ook nog. Hij zat bij de kustwacht in Zeeland. Broer Anton zet het praktische deel in het bedrijf voort en Cees zijn taak op het commerciële vlak.

1939

Eind 30-er jaren was er onder de mode bewuste en thuis fröbelende dames een razend populaire stof in omloop : Cretonne. Er stonden regelmatig artikeltjes in de kranten over wat er allemaal wel niet kon met cretonne. De gebr. speelde daar handig op in en begonnen naast het kartonnage en boekbindwerk een lijn met diverse luxe huishoudelijke artikelen.

VOOR HANDIGE VINGERS

't Is al stippeltjes wat de klok slaat!

ONZE woning zal er dezen zomer na den schoonmaak wel extra vroolijk uitzien als we de groote stippeltjesmode niet alleen toepassen op onze kleding, maar ook op onze omgeving.

Wat een uitgebreid terrein voor geniale vondsten: denkt u maar eens aan de aardige (en goedkope) tuinkussens, overtrokken met gestippelde cretonne in allerlei tinten, aan uw toilettafel, die met een nieuw, vroolijk gestippeld katoentje wordt omhangen, aan uw werkmant, en — als u een jonge moeder bent — aan uw wiegegordjntjes! 't Is alles stippeltjes, wat de klok slaat en daar

de stippeltjes-patroontjes zoo vroolijk en toch zoo bescheiden zijn, kunnen we er eigenlijk nooit genoeg van krijgen. Een paar ongewone toepassingen laten we u hier zien:

Het zijn: Links een fleurig onthijtlaken van gestippeld fijn katoen of Tobraico. De randen en de ster in het midden worden van wit katoen of linnen gemaakt; wat een prachtige manier om een oud onthijtlaken te verwerken!

Daarnaast een bonbondoos, bekleed met gestippelde zij in twee kleuren (doe vooral uw best op de elegante strik!) vormt een zeer modern en smaakvol cadeautje.

Tenslotte 't allernieuwste snuffje: boekbanden van gestippelde katoen. Neemt u vooral een stevig soort en goede lijn en ga nauwkeurig te werk!

1939

Cretonne is oorspronkelijk een linnensoort gemaakt van vlas of hennep maar in de 30-er jaren was dit al gewoon katoen. Iets luxer en ogenschijnlijk van betere kwaliteit was het “chintz”. Deze stof, vaak met drukke kleurige bloemmotieven zag je veel in luxe pronkhuizen van de betere burgerij. Meestal was het gewoon cretonne dat glanzend werd gemaakt d.m.v. was en hete persrollen. Chintzen heette dat. De duurdere chintz theebeurs was dan voor Antoinette en Charlotte en de cretonne theemutsversie voor Beppie en Sjaantsjie...en de Gebr. de Bie in hun naaiatelier maar lâchuh, waar...

Afb. 22

1939

Ander handigheidje van dit materiaal is dat het zich makkelijk laat bewerken en plakken, goed wasbaar is, behoorlijk slijtvast is én het is in verschillende oppervlaktestructuren verkrijgbaar. Logisch dus dat het vele toepassingen had, van beddengoed tot lampenkap. Maar in die jaren vooral veel als luxe omplakmateriaal voor verschillende luxe dozen. Tegenwoordig wordt het in de meubelindustrie nog regelmatig gebruikt.

Afb. 23

1939

De fabricage van cretonnen artikelen breidde zich steeds verder uit. Dat betekende wel dat er wat andere vakkennis bij moest komen en nieuwe afdelingen. Nog op het oude adres in Zuilen verschenen in januari de eerste personeelsadvertenties voor naaisters.

NETTE JONGENS
en Meisjes gevraagd,
alsmede eenige
Naaisters. Carton-
gefabriek Gebr. de
Bie, Daalscheweg
255. 9912

NETTE MEISJES
gevraagd alsmede
een flinke Naaister,
leiding kunnende ge-
ven aan klein atelier.
Aanmelden van 8 tot
5 uur, Cart. Fabr.
Gebr. de Bie, Daal-
scheweg 255. 634

Eénmaal op de Hoenderstraat, waar ruimte voldoende was, vloog het aantal advertenties in het Utrechts Nieuwsblad omhoog. Ook geheel nieuw: er word gevraagd naar thuiswerksters.

Gevraagd eenige
NAAISTERS
geen confectie en te-
vens eenige Jongens
en Meisjes om opge-
leid te worden. Gebr.
de Bie, Hoenderstr.
27. 6525

Gevraagd bij Gebr.
de Bie, Hoenderstr.
27, Utrecht,
NAAISTERS
voor afd. luxe-artike-
len. Tevens eenige
Jongens en Meisjes
voor afd. cartonnage.
1440

v. Gevraagd eenige
st **MEISJES**
r. en een machinestik-
1-ster bij Gebr. de Bie,
n, Hoenderstraat 27.

NETTE MEISJES
gevraagd en Thuis-
werksters voor naai-
werk. Aanmelden
Hoenderstraat 27.